

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 13. uri v
datumom naslednjega dne ter stane
mesečno po pošti D 10.—, za
zastavo D 18.—, dostavljen na
D 11.50, na izkaznice D 10.—
inzerati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABOR"
MARIBOR, Jurčičeva ulica.

Polština plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mari-
boru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 270.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. — ŠHS poštnoštevilni
znak št. 11.757.

Na naročila brez denarja se ne
odira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, sreda 22. novembra 1922.

Številka: 265.

Volitve v Ameriki in Angliji.

Volitve v velikih, urejenih državah so nedvomno važen političen dogodek. Ne samo za notranjo politiko teh držav, marveč za mednarodno politiko sploh. V današnji dobi so države v ožji zvezi med seboj nego so bile kedaj poprej. Zunanja politika je zlasti po vojni velevažen del splošne državne politike. Izid volitev v ameriških Zedinjenih državah in v Angliji nas zanima iz dveh vzrokov: 1. Koliko bo novo razmerje takmošnjih političnih sil vplivalo na zunanje politično orientacijo, in 2. koliko je izid volitev značilen za gospodarsko in socialno orientacijo našega časa.

Do 1. 1920 je v Zedinjenih državah vladala demokratska stranka. Ameriški demokrati stoji na stališču, da je Amerika del civiliziranega človeštva, zato pa ima dolžnosti ne samo nasproti sebi, marveč tudi napram drugim, zlasti napram Evropi. Amerika se tedaj mora aktivno udeleževati v mednarodni politiki, posebno pa še v Zvezi narodov. Na znotraj mora dati široke koncesije socialnim zahtevam današnje dobe. V ameriškem demokratizmu leži kos onega idealizma, ki je dičil najlepše duhove novejšje Amerike. Najpopularnejši predstavitelj tega idealizma je bil Wilson. Proti tej politiki so se borili republikanci, katere neki list karakterizira kot stranko stoprocentnega amerikanizma, trušov, finančnega kapitala, čije geslo je "Proč od Evrope — Amerika na prvem mestu".

Obe stranki sta se spoprijeli v volitvah 1. 1920. Republikanska stranka, katere voditelj je sedanji prezident Harding, si je priborila večino: dobila je 296 mandator, dočim so si demokrati ohranili 130 mandator. To je bilo dalekosežnega pomena tudi za Evropo in evropsko politiko. Harding se je oklepal znane Monrozevega načela: "Amerika, Amerika" in ni hotel slišati ničesar o kakih aktivni politiki v Evropi. Izgledalo je, kakor da je Amerika kar čez noč pozabila, da je še pred dvema letoma padlo na evropskih tleh tisoče njenih sinov za napredek in svobodo Evrope. Na znotraj so republikanci vodili politiko, ki bi jo mi imenovali protisocialna.

Zadnje volitve, ki so se vršile pred približno 10 dnevi, so pokazale, da so se v Zedinjenih državah že precej naveličali Hardingove taktike. Republikanci so dobili 218 mandator (1. 1920—295), demokrati pa so pomnožili svoje število od 130 mandator 1. 1920 na 205. To pomeni, da se Amerika pelagoma vrača k Wilsonu. Kolikor bolj se bo oddaljevala amerikanizmu, tem bližje bo Evropi. Če gledamo z gospodarskega vidika, nam postane jasno, da taka politika ne bo v škodo Ameriki. Med svetovno vojno je Amerika posegla v evropske razmere, a to ji je vse prej nego škodovalo. Amerika je v vojni obogatela in njena gospodarska moč je danes nezlomljiva. Če se bo čez 3 leta — ako bo šel razvoj v dosedanja smeri — zopet odločilo za aktivno politiko v Evropi, bo to vsem drugim poprej v škodo nego Ameriki. Evropa je zabredla v tak položaj, da si njene gospodarsko-finančne obnove ne moremo zamisliti brez ameriškega zlata.

V Angliji pa vidimo, da sta se ojačali dve stranki: konzervativci in delavska stranka. Premagana je bila liberalna demokracija. Mi smo na tem mestu že omenili, da si angleških strank ne smemo predstavljati po vzorcu naših strank nekakega imena. Labour Party ali delavska stranka se na pr. znatno razlikuje od kontinentalne socialne demokracije.

Mrzlica v Beogradu pred prihodom Radičevcev.

Snovanje opozicijskega bloka.

Beograd, 21. novembra. (Izvirno.) "Tribuna" poroča: Včeraj so voditelji opozicijskih skupin nadaljevali svoja pogajanja. Dozdevno nameravajo osnovati poseben opozicijski blok, ki bo stopil potem v pogajanja s Hrvatskim blokom. Med opozicijo in takozvanim levim krilom demokratske stranke vzdržuje zvezo poslanec Anglič. Radičevci pridejo v sredo ali četrtek v Zemum, kjer se že pripravljajo za njih

stanovanja. Tu se bodo pogajali z njimi razen voditeljev opozicije tudi Protić, Davidović, Veljković ter intelektualca Marković in Grol. Opozicija je prepričana, da se ji bo posrečilo zvabiti Hrvatski blok v Beograd ter potem z njegovo pomočjo vreči sedanjo vladu. V opoziciji se že celo razpravlja o sestavi nove vlade ter se postavljajo kombinacije, kdo naj prevzame sestavo kabineta.

Plebiscit na Bolgarskem nad vojnimi krivci.

Sofija, 21. novembra: (Izvirno.) V vsej državi vlada velika razburjenost. Včeraj je moral narod odločiti o krivdi obtoženih ministrov. Rezultat glasovanja sicer še ni znan, toda z ozirom na ži-

vahno agitacijo vlade in z ozirom na sklep komunistov, da glasujejo vsi za krivdo obtoženih ministrov, je sklepati, da bodo ministri spoznani krivim in obsojeni. O izmeri kazni bo odločala vlada.

Otvoritev mirovne konference v Lausanni.

Enoten nastop antante.

Lausanne, 20. nov. (Izv.) Danes popoldne se je vršila pod predsedstvom švicarskega zveznega predsednika Harba otvoritvena seja orijentiske mirovne konference. Številne množice so z nestrpnostjo pričakovale prihod posameznih delegacij. Seja je otvoril švicarski predsednik s primernim nagovorom: za njim je govoril angleški zunanji minister Lord Curzon, ki je v svojem govoru poudarjal, da so se vršile v zadnjih štirih letih že skoraj v vseh glavnih mestih razne konference, ki naj bi donesle končni mir. Nobe na država pa ni bolj sposobna, da dovede med narodi do sporazuma, kakor ravno Švica. Švica je vsem narodom živi primer redu in miru ter spoštovanja pravic drugih držav. H koncu se je zahvalil Švicarjem za njihovo gostoljubnost. Nato je govoril vodja turške delegacije general Izmet-paša, ki je opozarjal na velikansko trpljenje, katero je prestala Turčija tekom zadnjih štirih let. Turki so si svojo neodvisnost krvavo priborili. Narod-

na skupščina v Angori nima drugih namenov, kakor da utrdi in brani to neodvisnost. Medsebojno spoštovanje pravic in pravo neodvisnost pa prinese la iskren in odkritosrčen mir. Turška delegacija je prišla v Lausanne s trdnim namenom, da sklene z drugimi delegacijami pošten in pravičen sporazum. Švicarski predsednik Harb je nato zaključil seja ter naznanil, da se vrši prihodnja seja v torek ob 11. uri na gradu Ouchy.

Lausanne, 20. novembra. (Izvirno.) Razgovori med tremi ministri, (Poincaré, Lord Curzon in Mussolini), ki so se vršili v Territetu, so napravili na delegacije zelo dober utis in splošno se računna s popolnim soglasjem v antanti. Na tem sestanku se je razpravljalo o angleški spomenici, ki naj tvori podlago za pogajanja s Turki, kakor tudi o korakih, ki bi bili potrebni za slučaj, da se ne bi upošteval in spoštoval ljudanski sporazum ali pa če bi se izvajal s katerekoli strani pritisk na konferenco.

Spremembe v naši diplomatski službi.

Beograd, 21. novembra. (Izvirno.) Prvi tajnik našega poslaštva na Dunaju, dr. Aleksander Bodi, bivši šef presburoja, je danes odpotoval na svoje novo službeno mesto. Prvi tajnik našega rimskega poslaštva Vladimir Martinić je danes dospel v Beograd. Tajnik zunanega ministra Božo Stojanović je imenovan za tajnika pri našem poslaštstvu v Belgiji ter je že odpotoval na svoje mesto.

Kraljevski par na Topčideru.

Beograd, 21. novembra. (Izvirno.) Včeraj popoldne sta se peljala kralj in kraljica v spremstvu princa Gjorgija na Topčider, kjer so ostali dalje časa.

Volitve v Nemški Gornji Šleziji.

Berlin, 20. novembra. (Izvirno.) Vsled volitev v Gornji Šleziji se je število poslancev državnega zbora znižalo od 469 na 459. Ti se dele v posamezne frakcije in sicer: združeni socialni demokrati 173, centrum 68, nemško-ljudska stranka 66, nemška demokratska stranka 39, bavarska ljudska stranka 20, komunisti 15, bavarska kmečka zveza 4, nemško-ljudska skupina 3, nemško-hanoverska deželna stranka 2, nestranskarja 2 (Ledebour in Wegemann), skupaj 451.

Madžari se branijo plačila reparacij.

Budimpešta, 20. novembra. Ministrski predsednik grof Bethlen je imel v Hodomez Vasarhely velik govor, med katerim je izjavil, da je Madžarska v svoji zunanji trgovini prisiljena na h takozvanemu gospodarstvu, ker sosedne države izvzemši Avstrijo in Češkoslovaško, kljub opetovanim poskusom z madžarske strani ne marajo skleniti trgovskih pogodb in vodijo politiko gospodarske blokade. V notranjosti želj vlada še bolj oprostiti izmenjavo pridelkov in izdelkov dose-danjih vezj. Reparacij ne more od razkosane Madžarske nihče zahtevati, ker so vsi dolgovi poravnani s tem, da se je Madžarski odvzelo dele njenih (1) pokrajin. Če pa bi reparacijska komisija kljub temu naložila Madžarski še reparacijska bremena, bi se morala ta nesrečna dežela popolnoma zrušiti pod njihovo težo. Nasproti očitku, da vlada vodi bojzljivo zunanjo politiko, je izjavil grof Bethlen, da vlada ne mara nikakih pustolovščin ker noče, da bi narod umrl, marveč ga hoče dvigniti k novemu življenju. Tudi na znotraj bo vlada z lastno roko rešila vse probleme in zato ne potrebuje fašizma.

Nova stavka rudarjev na Češkem.

Praga, 20. novembra. V revirjih Most in Komotov so stopili v stavko vsi tamošnji rudarji. Stavka približno 30.000 delavcev.

Njene idejne smerice so nekoliko drugačne, ker potekajo iz drugih virov, ne pa iz nemške filozofije; drugačen je tudi strankni program, drugačna taktika. To velja tudi o drugih strankah. Sploh pa je treba, da angleških razmer ne primerjamo z našimi. Pomislimo, da polovica prebivalstva Anglije živi v vele-mestih. Pomislimo, da imajo Angleži druge politične in kulturne tradicije ter svoje rasne posebnosti.

V Angliji tedaj ni šlo za ustvaritev kake utopične dežele, kot si jo včasj zamišljajo nekatere naše stranke, in celo Labour Party ni stopila v volilno borbo z geslom mednarodnega osvobojenja vsega proletarijata ali za uvedbo delavske diktature. Slo je predvsem za rešitev nekaterih akutnih gospodarsko-socialnih problemov, za katere ima vsaka stranka svojo metodo. Izid volilne borbe nudi sledečo sliko:

Konzervativci so dobili 345, delavska stranka 141, Asquithovi liberalci 57, Lloyd Georgeovi liberalci 52 in neodvisni 13 mandator. Primerjajmo s tem volilni rezultat 1. 1919. Takrat je štela spodnja zbornica 707 članov. Od teh so dobili: konzervativci 382, Asquithovi in Lloyd Georgeovi liberalci 161, delavska stranka 74 in neodvisni 10 mandator. Ostali mandati odpadajo na Irce in sicer: irski nacionalisti 7, Sinn Feineri 73 mandator. Z ustanovitvijo samostojne irske države se je število mandator zmanjšalo na 615. Če primerjamo te številke, vidimo, da so konzervativci izgubili 37 mandator, dasi razpolagajo v parlamentu z absolutno večino. Najtežja kriza je zadela liberalce, ki so se razdvojili po dveh svojih voditeljih in ki so dobili skupaj 109 mandator nasproti 161 1. 1919.

Edina zmagovalka je pravzaprav Labour party (delavska stranka). Ta uspeh priznavajo tudi konzervativni "Times", ki pišejo, da je delavska stranka dosegla več kot je bilo pričakovati. Če pomislimo, da je bil volilni red prirojen bolj po interesih konzervativne stranke ter je na pr. v nekem okraju zmagal konzervativni kandidat s 11.000 glasovi nasproti napredni večini 30.000, je to nedvomno lep uspeh delavske stranke, ki ga je v nemali meri pripisati — kot priznava socialistično glasilo "Daily Herald" — ženskim volilkam. Mnogo liberalnih glasov je bilo oddanih za delavsko stranko, znamenje rastočega zanimanja angleške buržoazije za socializem. "Daily Chronicle", glasilo Lloyd Georgeove skupine, se tolzi s tem, da bo delavska stranka nastopala kot dedič liberalnih načel.

Sedaj je vprašanje, koliko bo novo razmerje političnih sil v Zedinjenih državah in v Angliji vplivalo na mednarodno politiko. Iz že navedenega se da sklepati, da niso bile izpolnjene niti nade onih, ki so že videli Ameriko na evropskih konferencah niti nade ljudi, ki so fantazirali o popolni preorientaciji angleške zunanje politike. Amerika bo tudi še nadalje vztrajala pri dosedanjem programu; angleški konzervativci pa so mnogo zvestejši pristaši francoske politike napram Nemčiji in Rusiji, kakor je bila Lloyd Georgeova koalicija. Dejstvo pa je, da se i v Zedinjenih državah i v Angliji pripravlja nova politična orientacija. Volitve čez tri leta bodo prinesle že mnogo več jasnosti.

Kar se tiče gospodarsko-socialne orientacije sodobne družbe, so volitve v dveh velikih svetovnih državah še vedno dokaz, da se človeško mišljenje in hotenje nagiblje k ekstremom. Na eni strani konzervativnost, na drugi socializem. Toda vsak misleči človek si bo to razlagal tako, da je potreba socialnih reform postal povsem realna.

in naravna. Umaknili se bodo vplivi starega naziranja, da ni kulture brez popolne svobode kapitala, izgubila pa bodo tudi vročine sence komunističnega utopizma, ki so jih naslikali enostranski ideologi nemškega materijalizma. Zmagala bo sredina, a ta sredina bo v primeri s predvojno politično in socialno sredino nova faza družabnega in kulturnega razvoja.

Politične vesti.

* »Slovenski Narod« skuša zopet varati javnost glede mariborske oblasti. Demokratični poslanci Gjorgjevič je namreč vložil predlog, da se poleg že določenih oblasti v Srbiji osnuje še dveje novih. Znano je, da bi nekateri Srbijanci želeli v Srbiji manjše oblasti nego so dozdaj določene. Manjše oblasti osnovati je po ustavi mogoče, ne pa takih, ki bi obsegale nad 800.000 prebivalcev. Zato so upi »Slov. Naroda«, da bi se dala pokopati tudi ustanovitve mariborske oblasti, le drzno varanje javnosti če bi kak tak predlog našel na odpor pri radikalnih in demokratih. Je križ, če se hoče delati politika z vidika ljubljanskih cerkvenih stolpov!

* Sporazum med demokrati in radikali glede delovnega programa je dosežen v tem, da ima skupščina rešiti še invalidni, uradniški, davčno-reformni zakon, zakon o osnovnih šolah in o zavarovanju proti toči. Tudi se rekonstruira še tokom tega tedna vlada, pri čemer pa ne bo velikih izprememb.

* Jugoslovensko ime. Zadnjič smo poročali, da je prišlo o priliki razprave o uradniškem zakonu v zakonodajnem odboru do ostrega spora radi jugoslovenskega imena. Nekateri radikalni so bili proti temu, da se mesto imena »srbskohrvatskoslovenska narodnost« uvede »jugoslovenska narodnost«. Sedaj pa je izšel zakon o vpisu pomorskih trgovskih ladij, podpisan od kralja in vlade, v katerem se govori samo o »jugoslovenskih lastniških ladij«, o »jugoslovenskih poveljnikih ladij« itd. Počasi, toda sigurno prodira vendar tudi v Beogradu jugoslovensko ime, še več, s tem zakonom je dobilo celo najvišjo sankcijo, postalo je ipso facto — zakonito. Za nas demokratje je to zadoščenje, saj smo bili vedno proti SHS nestvoru.

* Italijanski prijateljstvo do Jugoslovenov in do Jugoslavije v pravi luči. Pri razpravi o Mussolinijevi vladni izjavi v rimskem parlamentu v soboto sta podala dva voditelja italijanskega fašizma in obenem sedaj tudi italijanske notranje in zunanje politike v odgovor na izvajanje našega poslanca dr. Vilfana tako jasno izjave, da ne ostaja več nikakih dvomov o tem, kakšno je italijansko fašistovsko prijateljstvo do Jugoslovenov v Italiji ter do naše države. Tržaški fašistovski poslanec Giunja je rekel glede avtonomije Primorja in Trentina sledeče: »Zastonj je, da si delajo Slovenci in

Nemci kakšne iluzije glede avtonomije, fašistovska vlada jih ne bo nikoli dovolila!« Na Wilfanovo izjavo, da slovensko prebivalstvo zahteva od vlade, da pove jasno, kak i njen načrt, je odgovoril Mussolini: »Na Suezniku smo in bomo ostali!« Glede jadranskega vprašanja pa je rekel, da ga je nalašč izpustil iz svojega poročila. »Težnja jadranske zone« — je rekel — »je v naših srečih: imamo začrtano smer, nico. Moram pa v tem oziru ohraniti najstrožjo rezerviranost. Lahko vas samo zagotovim, da za Reko že ukrepamo. Ko se je obrnil ponovno k Wilfanu je rekel: »Poslanec Wilfan mi ne nameravamo uničiti vašega jezika, nameravamo se ga — naučiti. Nasproti vam hočemo voditi politiko dostojnosti, ne bomo pa dovoljevali izsiljevanja. Nahačjama se na Suezniku in Brennerju ne samo po naravnih pravicah, temveč tudi vsled druge hude potrebe.« Iz navedenih izjav je razvidno dovolj jasno, da je postopanje Mussolinijeve vlade napram našemu ljudstvu v Italiji kakor tudi proti naši državi kot taki neodkritosrčno, da se za vsem tem skrivajo posebni gotovo ne prijateljski nameni in načrti. Kaj poreče k temu naša oficijozna beogradska »Samouprava«, ki tako slavi Mussolinijevo prijateljstvo do naše države, da zmerja na nedostojen način celo liste in novinarje, ki v to prijateljstvo ne verujejo?

* Italijani onemogočujoče delovanje naših primorskih poslancev v rimskem parlamentu. Italijanski parlament je po sestavi Mussolinijeve vlade itak v celoti pravzaprav le karikatura, oziroma bolj lutka, ki mora plesati tako kakor jo fašisti potegnajo za vrvice, toda še bolj brez pomena in iluzorna pa ja postala še navzočnost naših jugoslovenskih primorskih poslancev v rimskem parlamentu. Naši poslanci smejo pač še sedeti v poslanskih klopih, ne smejo, oziroma ne morejo pa govoriti in delovati, kajti tega jim italijanski tovariši ne puste. Vselej, kadar so te dni pri zasedanju italijanskega parlamenta hoteli govoriti naši poslanci, vselej so italijanski zagnali tak hrip, da se ni nič slišalo in da je ostal vsak govor brezpomemben. Prisostvovanju naših poslancev v rimskem parlamentu je postalo tako brezpredmetno in pojavljalo se med njimi že resna misel, ali ne bi bilo boljše parlament sploh zapustiti. Proti eksodusu pa govori močno potreba prisostvovanja, če tudi le radi kontroje in se tako sodi, da bodo naši poslanci vseeno še ostali v Rimu.

* Zopet blokada poslancev v Beogradu. V Beograd je prispel 20. t. m. poslanec Hrv. bloka dr. Gjuro Šurmin.

* Iz seje reške konstituante. V soboto se je vršila v Kraljevići seja reške konstituante, katere se je udeležilo nad tri četrtine reških poslancev. Zanella je izjavil, da je reški narod zadovoljstvom sprejel na znanje Mussolinijevo izjavo, da se bodo izvedle vse sklenjene pogodbe. Zanella upa,

da bo tudi na Reki kmalu konec nezakonitega stanja in mučenja reškega naroda. Čim se vzpostavi na Reki normalno stanje, to je javna varnost in svoboda države, se bo tudi konstituenta povrnila na Reko. Na očitke italijanskega časopisja, da je Zanella »jugoslovenofil«, je Zanella odvrnil, da so on in njegovi nasledniki, reški Italijani, zares iskreni »jugoslovenofili«, ki hočejo živeti v prijateljskih odnosih ne samo z Italijo, temveč tudi z Jugoslavijo. Tej politiki bo Reka ostala vedno zvesta in dosledna. Soglasno je bil sprejet dnevni red, ki zahteva takojšnjo izvršitev rapalske pogodbe, od Mussolinijeve vlade pa, da prepreči nadaljno barbarsko postopanje z reškim prebivalstvom. Reška konstituenta ne priznava politike in administrativnega reda današnjih nezakonitih upraviteljev, pa tudi ne eventualnih volitev, ki bi se izvršile pod sedanjim terorjem.

* Bolgarija in Mala antanta. Kakor poročajo listi, je poset Stambuliškega v Bukarešti in v Beogradu imel znaten uspeh, kar pa se izkazuje komaj sedaj, po tozadnjih pogovorih med politiki. Glavni uspehi Stambuliškega in dogovori sklenjeni med med njim in zastopniki Male antante so: 1. Bolgarija ohrani v slučaju sovjetskega napada na Rumunijo nevtralizacijo. 2. Bolgarija se obveže zatreti vsako gibanje bolgarskih četašev proti Jugoslaviji. Nasprotno dobi Bolgarija zagotovilo, da bo čimprej sprejeta v Malo antanto. Glavni uspeh, da je prišlo do tega sporazuma, ima češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš.

* Italijanski deficit znaša preko 8 milijard. Rimska finančna komisija je te dni ugotovila, da se je za letošnje proračunsko leto predvideni državni deficit 6 milijard 860 tisoč povečal na 8 milijard 275 tisoč lir.

* Avstrijski proračun za l. 1923. Avstrijski budžet za leto 1923., ki se nahaja v tisku, izkazuje sledeče številke: 9.983.949.524.000 K izdatkov, 4.690.182.106.000 K prejemkov, ter 5.293.767.418.000 K primanjkljaja.

* 10.000 nemških oficirjev v Kemalovi armadi. Kakor poroča novosadski »Deutsches Volksblatt« se po zagotovilu nekega Nemca, ki je te dni potoval iz Turčije preko Jugoslavije v Nemčijo, nahaja v Kemalovi armadi nad 10.000 Nemcev, ki služijo kot oficirji. Ti Nemci so po polomu Nemčije ostali brez službe ter so se zatekli na povabilo Kemal paše v Turčijo, kjer so bili sprejeti v njegovo armado kot organizatorji in instruktorji.

* Končni rezultati državnozbornih volitev na Angleškem. Končni rezultati volitev na Angleškem so sledeči: Konzervativci so dobili 346 mandátov, nacionalni liberalci 54, neodvisni liberalci 52, delavska stranka 138, ostale stranke skupno pa 15 mandátov. Po teh rezultatih ima konzervativna stranka 87 glasov absolutne večine. Glasov so dobili konzervativci

5.256.000, delavci 3.940.000, liberalci (Asquith) 2.327.000, liberalci Lloyd Georgea 1.450.000, a vse ostale stranke 670.000.

* Turki proti Evropejcem. Turke je njihova zmaga nad Grki tako upijala, da so pričeli brez usmiljenja izganjati iz svojih ozemelj kristjane in Evropejce sploh, da prepovedujejo učenje francoskega jezika v misijonskih šolah ter zahtevajo odstranitev vseh inorodcev iz Anatolije. Pozicije, katere so doslej zavzemali Evropejci, izročajo kemalisti iz Grčije in ostale Evrope došli Turkom. Glasom Reuterjevega poročila iz Carigrada, so dospeli tjakaj francoski konzuli iz Mersine, Adane in drugih turskih mest, katere so kemalisti s silo iztirali. Tako postopanje Turkov z Evropejci, a osobito še s Francozi vzbuja na Francoskem vedno več nezadovoljnosti in nerazpoloženja napram Turkom ter bo imelo gotovo za posledico čisto nove francoske politične orientacije v orientalskem vprašanju.

Dnevna kronika.

— Nov list v Skoplju. V Skoplju je prišel te dni izhajati nov politično neodvisen tednik »Svetlost«.

— Novi turški kalif. Turška narodna skupščina je izvolila prestolonaslednika Abdul Medžida za kalifa. Svečano ustoličenje se je izvršilo v pondeljek.

— Umor voditelja turskih socialistov. Kakor poročajo iz Carigrada, je bil tamkaj umorjen Husein Hilmi bey, predsednik turske socialistične stranke.

— Justifikacija transvalških komunistov. Kakor poročajo »Times« iz Johannesburga v Transvalu (Južna Afrika), so te dni tamkaj obesili dva komunistična voditelja, ki sta povzročila lamsko leto tam znano delavsko revolto.

Celjske vesti.

Odlikovani so bili sledeči celjski častniki: gg. polkovnik Ivan Namnovič z redom sv. Save 3. vrste, polkovnik Borivoje Tošić z redom sv. Save 4. vrste ter majorja Suput in Plaskan z redom belega orla V. reda.

Nekdanje vojaške barake pri Sp. Lanovžu so danes že v takem stanju, da so naravnost škodljiva zdravju in nevarna življenju. V njih so sedaj nastanjeni konji, v drugi bolniki. Mestni občinski odbor celjski je v zadnji seji o priliki sklepanja pogodbe z vojaško upravo sklenil, da zemljišča, na katerem stoje te barake, za leto 1923 ne da več v najem, ker ga rabi zase in v industrijske svrhe. Pač pa je mesto pripravljeno odkupiti par še porabljenih barak ter jih preurediti v stanovanjske svrhe.

Stojničarstvo se je zadnjič čas po Celju silno razpaslo. Kdor več ali manj mrzi pošteno delo, se že čuti poklicanega, zaprositi pri mestni občini

in mi reče: »Vprašajte onega gospoda, če se še kaj spominja Pješkovega«.

Kakor da bi treščilo vanj, je črnobradec obledel, ko sem mu sporočil Gorkijevo vprašanje. Njegova žena ie prestrašena vstala in vzklila: »Moj bog, to je tedaj Maksim Gorki, ki ga je moj mož obsojil na pregnanstvo v Sibirijo! Odidimo, in odpotujmo takoj; kjer je ta nevarni človek, tam so tudi še drugi njegovi številni prijatelji, ki bi se utegnili maščevati nad mojim možem«.

In izginile so od tiste mize vse osebe, druga se drugo; zapustile so moje terase ter se nekaj ur pozneje z večernim parnikom odpeljale s Caprija.

Gorki sicer resen človek, ki se nikdar ne smeje, je ob pogledu na to prestrašeno družbo nategnil svoje ustnice na lahek, kratek smehljaj ter se zopet obrnil proti plesočim diplarijem. Kmalu so tudi ostali gostje izvedeli za intermezzo, ki se je odigral na terasi ter so delali svoje zanimive opazke.

Ce je bil Gorki zadovoljen radi bega svojega nekdanjega sodnika, je bil trantenek na to še veselejši, ker so gostje zbrali bogate darove ter jih izročili siromahnim diplarijem.

S tem je dobil popolno zadoščenje.

Josip Milkovič:

Maksim Gorki na otoku Capriju.

(Konec.)

Bilo je začetkom meseca grudna. Zrak je bil topel in jasen. Bivanje na terasi je bilo jako prijetno. Par sto gostov je bilo navzočih, med njimi Gorki z večjo družbo. Kakih deset korakov od njega so sedeli pri isti mizi: veliki knez C., dva njegova spremljevalca, nek črnobradati gospod z očali in njegova žena; pri drugih mizah pa Angleži, Nemci, Amerikanci, Skandinavci, Ogrji itd. Mirno in tiho je sedela ta odlična, kozmopolitska družba, zatopljena v prekrasen razgled. Le Gorki, ki je zapazil črnobradatega, v družbi kneza sedečega gospoda, je obračal čisto svoj pogled proti neznanu in začel postajati nemiren. A tudi gospod, ki se je čutil opazovanega, je kazal očitno, da so ga nadlegovali ostri pogledi Gorkega. Nenadoma pa se prikažejo na terasi štirje siromahno oblačeni možje, ki vzbujajo splošno pozornost vseh gostov. Bili so to godci na meh ali diplariji. Vsako leto, tri tedne pred božičem prihajajo iz svojih v napolitanskem gorovju ležečih bivališč v do-

lino, se razdelijo na različna mesta ter hodijo ves dan po ulicah, neumorno izvajajoč iz svojih godal monotone božične pesmi, stoječ pri vsakem križu, vsakem pobožnem znamenju, ponavljajoč jih danzadnem do badnjaka ali božičnega večera. Tega dne so se privikrat v tem letu oglasili pri nas ter svirali gostom na terasi, katero sem jaz nadzoroval in dal streči gostom od izbrano lepih mladih deklet v narodni noši iz sardinskega gorovja. Večini gostov je bila ta godba po godu, posebno pa Gorkemu, ki je diplarije poslušal z velikim zanimanjem, in jim ponujal malvarinsko vino. Čim več so godci pili, tem veseleje so bili razpoloženi, in dalje časa svirali pri mizi Gorkega. Nobeden gost ni kazal nezadovoljstva, le oni pri mizi kneza C. sedeči bradat gospod si je domišljal, da sme povzdigniti svoj glas ter je glasno ugovarjal zoper nadaljnje sviranje ter celo rabil žaljive besede, kakor: smrdišča, umazana, ogabna prtijaga, ki nikakor ne spada na ta kraj med boljše občinstvo itd. Poklical je mene in zahteval, naj odstranim godce, ker drugače ne pride več na našo teraso. Ta zahteva mi ni ravno ugajala, ker sem se prepričal, da so se drugi gostje kratkočasili, vendar pa sem se udal in naprosil diplarije, naj

se kmalu odstranijo. In šli so. Gorki pa, prijatelj revežev in trpinov, ko je zvedel, na čegavo zahtevo so morali diplariji oditi, je poslal svojega prijatelja ponje. Vrnili so se in znova začeli svirati. Pa ne samo to; začeli so tudi plesati narodni ples tarantella. Med tem, ko sta dva moža svirala, sta druga dva tako divje plesala in skakala, da so njih raztrgani in zakrpani, bolj cunjam podobni plašči kar leteli krog njih. Bil sem v zadregi, toda pustil sem jim, ker tega Gorkemu nisem mogel prepovedati. Med tem, ko se je občinstvo še bolj ko prej divilo večkrat smešnim prizorom, se je oni črnobradati hudoval še bolj ter zahteval od mene ime gosta, ki je diplarije poklical nazaj in jim dajal vino za njihovo petje in ples. Dasiravno sem poznal večino gostov, vendar nisem imel navade, izdajati njih imena in stanu, to pa zato, ker sem vedel, da so mnogi, večkrat k najvišjim krogom pripadajoči gostje, ki so zahajali k meni, hoteli ostati nepoznani, da so se tako lažje gibali v javnosti in nemoteno uživali lep razgled čez divno krasoto pokrajine.

Podam se torej h Gorkemu in mu sporočim želje onega gospoda.

Nato se ta obrne, meri s temnim, ostrim pogledom črnobradatega gospoda,

Kaj in koliko je storilo ministrstvo za socialno politiko v prilog invalidom, nam priča nedavno izišlo poročilo tega ministrstva o delovanju v letih 1918—1921. Poročilo se začneja s pregledom delovanja stalnega medzavezniškega komi-

leta za proučevanje invalidskega vprašanja, v kolikor se to delovanje nanaša na invalide v Srbiji, ki so bili invalidi že za časa evakuacije Srbije ali pa so postali invalidi v dobi okupacije. V Franciji se je osredotočila skrb za zavezniške invalide in tam so odbori, ki jim je bila poverjena ta in oga, skrbeli tudi za invalide iz Srbije.

Poseben srbski pododbor pa je skrbel zlasti za zdravljenje invalidov in za njihovo protezo; skrbel je tudi za njihov bodoči poklic in jih je dal učiti takega dela, ki je odgovarjalo njihovi delovni sposobnosti. Po osvobojenju Srbije in po ujedinjenju z ostalimi jugoslovanskimi deželami, je skrb za invalide postala važna in resna naloga nove države.

Samo v Srbiji (kraljev. Srbija in Makedonija) je bilo 137.663 invalidov, vdov in sirot. V celi državi je bilo priglasihih 137.984 samih invalidov, od katerih je komisija spoznala 66.981 neozdravljivih invalidov, 11.764 ozdravljivih, skupno tedaj 78.705 invalidov (brez vdov in sirot). Odklonjenih je bilo 53.422 vojnih poškodovancev.

Invalidni odsek v ministrstvu za socialno politiko deluje v zvezi z organizacijo invalidov, ki ima svoje podružnice v Zagrebu, Ljubljani in Sarajevu.

Upravičenost do invalidne rente določajo invalidska sodišča, ki jih obstoja 39; najvišja instanca je vrhovno invalidsko sodišče v Beogradu. Po prevratu je bilo zelo malo naprav, ki so služile invalidom. Zagrebska bolnica je imela ortopedičen oddelek in delavnico za proteze, kakor tudi šolo za slepe invalide ter sanatorij za tuberkulozne. V Ljubljani je bila invalidska bolnica, v Banjaluki bolnica s šolo in izdelovalnica protez s podružnicami v kopališčih Ilidža in Slatina. V ostalih delih države ni bilo nobenih specialnih

naprav niti za zdravljenje niti za vzgojo invalidov.

Zato je bilo treba mnogo dela in s priznanjem mora vsak razsoden invalid ugotoviti, da je ministrstvo za socialno politiko storilo mnogo dobrega za vojne invalide. Ustanovilo je v letih 1919—21 sledeče zavode in naprave. Ortopedične bolnice: Beograd, Niš, Ljubljana. Delavnice za proteze: Beograd, Niš, Ljubljana, Celje, Trebinje, Banjaluka. Kopališke sanatorije: Rogaška Slatina, Dolenjske Toplice, Vranja, Koviljača. Zdraviliške postaje: Vranjske, Mataruške, Ribarske, Niške, Topuske toplice, Lipik, Daruvar, Varaždinske Toplice in Palič (pri Subotici). Sanatoriji za tuberkulozne invalide so bili ustanovljeni v Golniku, Tuzli, Niški Banji in Surdulici. Šole za invalide: Ljubljana, Celje, Zemun, Niš. Za slepe invalide so šole v Ljubljani in Zemunu. Postaje za prehodno bivanje invalidov obstojajo v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani in Kragujevcu.

Za te naprave se je izdalo leta 1920 — 7.763.746 dinarjev, leta 1921 — 83.779.007 dinarjev, za letošnje leto pa je določenih 52.587.750 dinarjev. V treh letih je šlo tedaj samo za vzdrževanje invalidov 144.130.503 dinarjev.

Najpomembnejši zavod je oni v Zemunu, katerega vodi odlični strokovnjak g. Ramadanović. G. Ramadanović je začel svoje delo že leta 1917 v Franciji in sicer v šoli oslepelih srbskih invalidov v Bizerfu. Ko se je vrnil v osvobojeno domovino, je ustanovil v Zemunu »Kralja Aleksandra dom za slepe«. V tem domu so delavnice za poučevanje slepcev za razne obrti, šola za učenje čitanja in za splošno izobrazbo; tu je celo tiskarna, v kateri delajo izključno slepi invalidi, ki stavijo in tiskajo čitanke ter zabavne knjige za slepce. Do sedaj se je vzgojilo v tem zavodu 86 sle-

pih invalidov, ki so nastopili samostojne življenjske poklice. Sedaj se nahaja v zavodu 77 slepcev in sicer 36 jugoslov. invalidov, 7 ruskih, 4 učitelji in dva mojstra slepca, 6 civilnih slepcev, 4 deklice, pet fantov in 13 otrok. Zavod bo postal centrum za vzgojo slepcev iz cele države.

—0—

Državna borza dela v Mariboru. — Stanje delovnega trga. Poročilo za čas od 22. X. do 11. XI. 1922. Priobčnje: Državna borza dela v Mariboru. Stolna ulica 4, telefon šte. 215. Prostja mesta so bila prijavljena: 201 moških, 147 ženskam, skupaj 348; dela je iskalo 459 moških, 252 žensk, skupaj 711; zaposliti je bilo mogoče: 144 moških, 101 žensk, skupaj 245; brezposelnih je ostalo: 633 moških, 326 žensk, skupaj 959; promet od 1. I. do 11. XI. 1922, izkazuje: 13.827 strank in sicer 6361 delodajalcev, 7466 delojemalcev ter 3259 uspešnih nakazil dela. Delo dobijo: hlapei in dekice, vrtnar, livar za medenino, železostrugari, kleparji, elektro-monterji, mizarji, črevljari, krznari, usnjarski mojster, služkinje in kuharice, sobarice, varuške, tovarniške delavke, vajenci in vajenke itd. Dela iščejo: ključavničarji in kovači, mlinarji, knjigovodje, pisarniški uradniki, natakarji in natakarice, peki, mesarji, sluge in vratarji vseh vrst, kolarji, kamnosek, galvanizer, pomožno in tovarniško delavstvo, trgovsko osebje, služkinje, sobarice, hišniki, ksilograf, sedlarji, rudarji itd. — Splošen pregled: Število brezposelnih je naraslo v zadnjem času na najvišje število od marca 1 1919 sem in se stalno pomnožuje. Delodajalci ne prijavljajo skoro nobenih prostih mest. Brezposelni, ki jih ima malo da ne vsaka skupina poklicev, so težko prizadeti. Nujno je potrebno, da

prijavi delodajalec uradu nemudoma vsako pristo mesto, da se brezposelnim vsaj deloma lahko odpomore.

Zaščita materinstva v Nemčiji. — Nemški parlament je v zadnjem zasedanju sprejel zakon, ki določa državno podporo za porodnice. Podpora je deležna vsaka nemška državljanka, ki v času nosečnosti živi v Nemčiji in ki ne dobiva porodniške podpore od kake posebne organizacije. Pravico do podpore imajo porodnice, katerih letni dohodek (oziroma dohodek soproga) ne presega 15.000 mark. Za vsakega živega otroka se prišteje letnih 1500 M. Podpora obstoji v zdravniški pomoči med nosečnostjo, ob in po porodu ter v prispevku za porodniške stroške 250 M. Povrh tega dobiva za dobo 10 tednov 4.50 M. na dan. Matere, ki same doje otroke, dobe 12 tednov posebno podporo 8 M. dnevno.

Fašistovski socialni program. V petek se je vršil v Bolonji kongres fašistovskih strokovnih zvez. Zanimivo je stališče, ki so ga fašisti zavzeli napram socialnemu problemu naše dobe. Poročevalec Rossini je dejal, da fašisti izključujejo razredni boj in kolaboracijo ter postavljajo nasproti temu principu zmago najposobnejšega. Fašistovske strokovne zveze odklanjajo vsako prisilno organizacijo, na njeno mesto postavljajo interse narodne produkcije ter zahtevajo, da se produkcijska vrednost razdeli pravično med podjetnika in delavce. Mussolini je v svojem brzojavnem pozdravu naglasil: Naše geslo je: Obnova in napredek. Kongres je slednjič sprejel resolucijo, v kateri zahteva razpustitev vseh delavskih svetov in njihovo obnovo v smislu načela, da so izključene vse organizacije, ki bi bile v zvezi z internacionalo.

Mala oznanila.

Krojaške pomočnice za boljše in trajno delo sprejme takoj Jos. Jelovek, krojaški mojster, Ljutomer. 2278 2—2

Plašč iz kožuhovine (Astrachan), eleganten ter po ceni in temnoder velour-plašč se proda. Poizve se v upravi lista. 2312

Iščem mesto upravnika na večjem posestvu, ki je združeno z vinogradništvom. Naslov pove uprava. 2315 2-1

Pristni med, lastni pridelek, se dobi Maistrova ulica 19, pritličje, levo. 2311 3—1

Kanarček, dober pavec, se zmenja za pelerino. Naslov pove uprava. 2309 2—1

Na prodaj: Omara za obleko 220 D, kredenca 400 D, divan 150 D, otroška postelja, zimnica, viseča svetiljka 90 D, omare za obleko, dve nočne omare, zrcalo in dr., pregrinjala za postelje. Vpraša se: Retovski trg 8, I. ndstr., levo. 2314

Lepa soba se odda v hrano v bližini kolodvora. Maribor, Prisojna ulica 2, Meljski hrib nad kolodvorom. Marija Sušková. 2310

Hiša v Sloveniji, na državni cesti, z vsemi pritliklinami, s sadnim vrtom in vrtom za zelenjavo, za vsako obrt priprava, se ceno proda. Kupec se lahko takoj vidi. Natan Fridrik, Središče ob Dravi. 2316 2—1

Zamenja se stanovanje, obstoječa iz ene sobe in kuhinje v vili v Ljubljani z enakim stanovanjem v Mariboru. Ponudbe na poštni predal 4. 2302 3—2

Prima bukova drva, rezana, 200 K meter, mehke kolobarje in premog se dobiva pri tvrdki Lippert, Tattenbachova ulica št. 13. 2336 3—2

Dobro mleko se dobi v mlekarini Ivana Golob v Slovenski ulici 16 od 7. ure zjutraj do 18. zvečer po K 12 liter. 2337 10—9

Higijenična brivnica se vsem priporoča. Privratna postrežba. Vjekoslav Gjarin, Jurčičeva ulica 2. 1850

POZORI!

Zimske in športne obleke, raglane, površnike, damske kostume in plašče izdeluje najceneje in po najmodernejšem kroju **Dominik Fabjančič** Jurčičeva ulica 5/I. 2050

PATRIA 2245 7—7

COGNAC MEDICINAL ZAGREB

Čisti vinski destilat
Dobiva se povsod!

Tovarna pohištva

Koroška c. 46 ima v zalogi spalne in jedilne sobe kakor tudi kuhinjske opreme lastnega izdelka po znižanih cenah. — Prevzame tudi vsa v mizarstvo stroko spadajoča dela. 2285 2—2

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge deželne prideleke kupuje in prodaja **ANDREJ OSET, Maribor,** Aleksandrova cesta št. 57. Telefon št. 88. 1328

Pozor!

Odprt je

ZIMSKI VRT v PARK-KAVARNI

Dnevno koncert!

Pristop do kavarne je električno razsvetljen. Ukusno urejeni zimski vrt, najboljša pijača, vsi časopisi na razpolago, navadne cene, točna in solidna postrežba.

Za množični obisk se priporočata

2313

Valjak in Klemenčič.

Podpirajte slovenske tvrdke!

Stojnina na železnici povišana za Din 10* — na uro!

Za brzo prevažanje dospelih pošilk se priporoča

JADRAN d.z.o.z.

prej **REITINGERJEV** naslednik.

PISARNA MELJSKA CESTA 1 - TELEFON ST. 35.

Največje in najstarejše podjetje za prevažanje v mestu. 32 vozov, 5 pohišt. vozov, 2 tov. avtomobila. 2300 10—9

Podpirajte Jugoslovensko Matico!

Prodaja vsakovrstnega manufakturnega blaga po jako znižanih cenah

FRANJO MAJER
Maribor, Glavni trg št. 9.

2273 3—3

Najprimernejša darila za

božič in novo leto

AMERIKANSKI

IN ANGLEŠKI

SINGER ŠIVALNI STROJI

Singer igle in nadomestni dell.

Singer olje, niti, svila l.t.d.

Lastna mehanična delavnica

Prodaja na obroke

Singer šivalni stroji Bourne & Co., Newyork

Centrala za kraljevino SHS, Zagreb, Maruličeva 5

Podružnice: MARIBOR, Solska ul. 2

Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar,

Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Ljubljana, Sarajevo,

Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica,

Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles,

2249 Bifolj, Kragujevac, Zaječar in Stip. 8—2

Zastopstva so v vseh večjih mestih

Iščejo se

proti visoki proviziji vestni, v Medjimurju in Prekmurju dobro uvedeni akviziterji za prodajo „Pravega Diana - francoskega žganja“. - Ponudbe z referencami na upravo

„JUGOPHARMACIA“

ZAGREB 2282 2-2 PRILAZ 12

Hiša v Mariboru

dvonadstropna z vrtom, pripravna za obrt ali tovarno, blizu glavnega kolodvora, se takoj proda za 450.000 K. Cenjene ponudbe na oglasni zavod I. Sušnik, Maribor, Slovenska ulica št. 15. 2296 2-2